

عوامل موثر در انتخاب رشته تحصیلی

۱- مقدمه

انتخاب رشته در پایه نهم در سه شاخه علوم نظری، کار و دانش و فنی و حرفه‌ای انجام خواهد پذیرفت و در پایه دهم دانش‌آموز می‌تواند بر اساس شاخه‌ای که انتخاب نموده، رشته مورد نظر را انتخاب نماید دانش‌آموزی که در پایه نهم شاخه یا رشته خود را به صورت قطعی انتخاب می‌نماید، در پایه دهم تکلیف انتخاب رشته برای همه دانش‌آموزان مشخص است.

۲- عوامل موثر در انتخاب رشته تحصیلی

باید در نظر داشت که انتخاب رشته تحصیلی در پایه متوسطه، مقدمه انتخاب شغل است. اگر دانش‌آموزان در زمینه انتخاب رشته تحصیلی مرتکب اشتباه شوند، در مسیری گام بر خواهند داشت که با موفقیت همراه نخواهد بود. به همین منظور باید پارامترهایی را در نظر گرفت که با استفاده از آنها بتوان انتخاب رشته را بهتر انجام داد که در ادامه این پارامترها بیان خواهد شد.

۱-۲- استعداد تحصیلی

مهم‌ترین گام در راه استفاده از استعدادها شناخت آن است. داشتن نمرات درخشان در یک درس، ملاک مطمئنی برای وجود استعداد در آن زمینه نیست و امکان دارد عوامل دیگری در آن پیشرفت موثر بوده باشد. آزمون‌های بسیاری برای سنجش قابلیت‌های یادگیری فرد به کار می‌رود. از جمله آن‌ها می‌توان به آزمون رغبت سنج شغلی شخصیتی هالند اشاره کرد که برای سنجش استعدادها و توانایی‌های نوجوانان و جوانان به کار می‌رود.

۲-۲- علایق تحصیلی و حرفه‌ای

رغبت‌ها و توانایی‌ها امور جدا از هم معمولاً به اموری علاقه بیشتری نشان می‌دهیم که توانایی بیشتری برای انجام آن‌ها داریم. رغبت، گرایش مجذوب شدن به فعالیت و پیگیری آن است، درحالی‌که تنفر انصراف از یک کار است. برای سنجش رغبت‌ها از آزمون‌های رغبت سنج می‌توان کمک گرفت. پرسش از دانش‌آموزان در امور مورد علاقه‌شان، تجزیه و تحلیل فعالیت‌ها و سرگرمی‌های آنان می‌تواند رغبت ایشان را مشخص کند.

۳-۲- سوابق تحصیلی

نمرات و سوابق تحصیلی می‌تواند موفقیت فرد را در رشته‌های مختلف پیش‌گویی کند. آزمون‌های پیشرفت تحصیلی می‌تواند وسیله سودمندی برای انتخاب رشته تحصیلی باشد. این آزمون‌ها شامل آزمون‌های معلومات یک درس، معلومات چند درس و یا آزمون جامع شامل تمام دروس می‌باشند.

۴-۲- عوامل خانوادگی

محیط زندگی و خانواده می‌تواند موجبات پیشرفت یا محدودیت فرد را فراهم کند. مشکلات خانواده به طور مستقیم یا غیرمستقیم در زندگی تک‌تک افراد خانواده اثر

می‌گذارد. انتخاب رشته دانش‌آموز باید با در نظر گرفتن مشکلات، محدودیت‌ها و با امکانات خانواده صورت گیرد.

۵-۲- ویژگی‌های شخصیتی

هر شخصی با نوع شخصیتی که دارد، امکان موفقیت در رشته تحصیلی یا شغلی را خواهد داشت که احتمالاً فرد دیگر نمی‌تواند آن را کسب کند. بعضی مشاغل احتیاج به صبر و بردباری و برخی دیگر نیاز به قدرت روحی و مقابله دارد. در حقیقت انتخاب شغل نوعی ارائه شخصیت است.

۶-۲- معلومات و مهارت

داشتن اطلاعات و معلومات در خصوص یک شغل، امکان به دست آوردن آن و انتخاب صحیح را افزایش می‌دهد. افراد موفق در یک رشته تحصیلی و افرادی که مرتبط با آن رشته مشغول به کار هستند، منابع خوبی برای به دست آوردن اطلاعات در آن رشته و شغل محسوب می‌شوند.

۷-۲- جنسیت و شرایط بدنی

گرچه امروزه تفاوت بین زن و مرد در انتخاب حرفه به تدریج در حال از بین رفتن است و تقریباً رشته‌ای وجود ندارد که به یک جنس اختصاص داشته باشد، اما بعضی مشاغل نسبت بیشتری از یک جنس را به خود اختصاص داده است. مثلاً گرایش زنان به پرستاری بیش از مردان است و مردان بیشتر طالب مشاغلی هستند که قدرت، منفعت و استقلال بیشتری به آن‌ها بدهد.

۸-۲- نیازهای اجتماعی و محیطی

نیازهای اجتماعی و اقتصادی هر جامعه بنا بر مقتضیات زمان و پیشرفت‌ها و شکست‌های اقتصادی تغییر می‌کند و بازار حرفه‌ها و مشاغل با پیشرفت صنعت و تکنولوژی در حال نوسان است. گاه نیاز به برخی مشاغل زیاد می‌شود و زمانی این نیاز برطرف می‌شود. در نظر گرفتن مسائلی که در سال‌های اخیر اتفاق افتاده و آنچه امروز در حال جریان است، می‌تواند به فرد کمک کند که بازار کار آینده را پیش‌بینی کند.

۹-۲- شرایط احراز شغل

تنوع و گستردگی مشاغل موجب گردیده که شغل‌ها را به شیوه‌های مختلف طبقه بندی کنند. در بعضی از دسته‌بندی‌ها مشاغل را بر اساس میزان درآمد، تحصیلات لازمه، حدود کاری و قدرت اعمال نفوذ طبقه‌بندی می‌کنند و افراد جهت کسب اطلاعات می‌توانند به این منابع مراجعه کنند. مشاغل به طور کلی یا دولتی هستند و یا خصوصی و در هر یک از شاخه‌های صنعت، خدمات و کشاورزی وجود دارد.

نگارش: میثم رنجبر - مشاور تحصیلی

